

TURISTIK DESTINATSIYA IMIJINI SHAKLLANTIRISHNING MINTAQAVIY XUSUSIYATLARI (BUXORO VILOYATI MISOLIDA)

Sayidov Navro'z Ulug'bek o'g'li.

Annotatsiya. *Mazkur maqolada turistik destinatsiya imijini shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlarini hamda uning mintaqaviy rivojlanishdagi o'rnini tahlil qilingan. Turistik destinatsiya imijining hududning raqobatbardoshligini oshirish, turistlar oqimini ko'paytirish, hududning investitsion jozibadorligini kuchaytirish va barqaror turizmni rivojlantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda Buxoro viloyatining tarixiy-madaniy merosi, zamonaviy turizm infratuzilmasi, xizmatlar sifati, raqamli marketing vositalari hamda hududiy brending elementlari asosida destinatsiya imijini shakllantirishning mintaqaviy xususiyatlari tahlil etilgan. Shuningdek, turistlarning hudud haqidagi tasavvurlarini shakllantiruvchi omillar, marketing kommunikatsiyalari, ijtimoiy tarmoqlarning ta'siri va mahalliy boshqaruv organlari faoliyatining o'rnini ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari asosida Buxoro viloyatining turistik imijini yanada mustahkamlash, xalqaro turizm bozorida raqobatbardoshligini oshirish hamda hududning turizm salohiyatidan samarali foydalanishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *turistik destinatsiya, destinatsiya imiji, hududiy brending, mintaqaviy turizm, turizm marketingi, Buxoro viloyati, tarixiy-madaniy meros, turistik jozibadorlik, raqamli marketing, turizm infratuzilmasi, barqaror turizm, turizm rivojlanishi.*

Jahon iqtisodiyotida turizm xizmatlar sohasi eng jadal rivojlanayotgan tarmoqlardan biri bo'lib, u mamlakatlarning iqtisodiy o'sishi, aholi bandligini ta'minlash, hududlarning investitsion jozibadorligini oshirish va madaniy almashinuvni rivojlantirishda muhim o'rin egallaydi. Globallashuv jarayonlarining jadallashuvi, transport va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining rivojlanishi natijasida turistik oqimlarning geografiyasi kengayib, turistlarning sayohat yo'nalishini tanlash mezonlari ham sezilarli darajada o'zgarmoqda. Zamonaviy sharoitda turistlar nafaqat tarixiy obidalar yoki tabiiy resurslarga, balki hududning umumiy imiji, xizmat ko'rsatish sifati, xavfsizlik darajasi, infratuzilmaning rivojlanganligi hamda raqamli axborot maydonidagi nufuziga ham alohida e'tibor qaratmoqda. Shu sababli turistik destinatsiya imijini shakllantirish va uni samarali boshqarish mintaqaviy turizm siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda.

Turistik destinatsiya imiji — bu turistlarning muayyan hudud haqidagi tasavvurlari, hissiy munosabatlari va baholarining yig'indisi bo'lib, u hududning raqobatbardoshligi hamda turizm bozoridagi mavqeini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Ijobiy imij turistlarda tashrif buyurish istagini kuchaytiradi, ularning qoniqish darajasini oshiradi va takroriy tashriflar sonining ortishiga xizmat qiladi. Aksincha, salbiy yoki yetarli darajada shakllanmagan imij hududning mavjud turistik salohiyatidan to'liq foydalanish imkoniyatlarini cheklaydi. Shu nuqtai nazardan, destinatsiya imijini shakllantirishda hududning tarixiy-madaniy merosi, tabiiy resurslari, xizmat ko'rsatish sifati, transport va logistika infratuzilmasi, marketing strategiyasi, raqamli

kommunikatsiyalar hamda mahalliy aholining mehmondo'stligi o'zaro uyg'un holda namoyon bo'lishi zarur.

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida turizmni milliy iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri sifatida rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Turizm infratuzilmasini takomillashtirish, tarixiy-madaniy meros obyektlarini asrash va ulardan samarali foydalanish, hududlarning turistik salohiyatini oshirish, ichki va xalqaro turizmni qo'llab-quvvatlash hamda raqamli marketing vositalarini keng joriy etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlariga aylandi. Natijada respublikaning ko'plab hududlarida yangi turizm mahsulotlari yaratilib, xizmatlar sifati oshirilmoqda, mehmonxona va transport infratuzilmasi modernizatsiya qilinmoqda hamda xalqaro bozorda mamlakatning turistik brendi mustahkamlanmoqda.

Buxoro viloyati O'zbekistonning eng yirik tarixiy va madaniy turizm markazlaridan biri bo'lib, uning turizm salohiyati ko'p asrlik tarix, noyob me'moriy yodgorliklar, boy madaniy meros, milliy hunarmandchilik an'analari va ziyorat turizmi imkoniyatlari bilan belgilanadi. Buyuk Ipak yo'lining muhim markazlaridan biri sifatida shakllangan Buxoro bugungi kunda tarixiy va zamonaviy turizm uyg'unlashgan hududlardan biri hisoblanadi. Viloyatda joylashgan me'moriy majmualar, muzeylar, madrasalar, masjidlar, maqbaralar va qadimiy savdo inshootlari nafaqat milliy, balki xalqaro miqyosda ham katta qiziqish uyg'otmoqda. Shu bilan birga, gastronomik turizm, festival turizmi, etnoturizm va hunarmandchilik yo'nalishlarining rivojlanishi Buxoroning turistik jozibadorligini yanada oshirmoqda.

Biroq hududning boy turistik resurslariga qaramasdan, xalqaro turizm bozorida raqobatbardosh destinatsiya sifatida mustahkam imijni shakllantirish, marketing kommunikatsiyalarini takomillashtirish, raqamli platformalarda hudud brendini faol targ'ib qilish, xizmat ko'rsatish sifati va turistlar tajribasini yanada yaxshilash bo'yicha ilmiy asoslangan yondashuvlarga ehtiyoj saqlanib qolmoqda. Ayniqsa, global raqobat sharoitida turistik destinatsiya imijini shakllantirishning mintaqaviy xususiyatlarini chuqur o'rganish, mavjud imkoniyatlar va muammolarni aniqlash hamda samarali boshqaruv mexanizmlarini ishlab chiqish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi Buxoro viloyati misolida turistik destinatsiya imijini shakllantirishning mintaqaviy xususiyatlarini tahlil qilish, unga ta'sir etuvchi asosiy omillarni aniqlash hamda hududning turistik jozibadorligi va raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqot obyekti sifatida Buxoro viloyatining turistik destinatsiyasi tanlangan bo'lib, tadqiqot predmeti destinatsiya imijini shakllantirish jarayonida yuzaga keladigan tashkiliy, iqtisodiy, marketing va hududiy munosabatlarni qamrab oladi. Tadqiqot davomida ilmiy abstraksiya, tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, statistik ma'lumotlarni umumlashtirish, mantiqiy yondashuv hamda zamonaviy marketing konsepsiyalaridan foydalanildi. Olingan natijalar Buxoro viloyatida turizmni barqaror rivojlantirish, hudud brendini mustahkamlash va xalqaro turizm bozorida raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

Turistik destinatsiya imijini shakllantirish masalasi turizm marketingi va hududiy rivojlanish yo'nalishlarida eng dolzarb ilmiy tadqiqot obyektlaridan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda global turizm bozorida raqobatning kuchayishi natijasida mamlakatlar va mintaqalar o'z

turistik salohiyatini namoyon etish, turistlarni jalb qilish hamda xalqaro bozorda barqaror mavqega ega bo'lish uchun destinatsiya imijini shakllantirish va uni boshqarishga alohida e'tibor qaratmoqda. Shu bois mazkur yo'nalishda ko'plab nazariy va amaliy tadqiqotlar olib borilgan.

Turistik destinatsiya tushunchasi ilk bor geografik maktab vakillari tomonidan hududning tabiiy va ijtimoiy resurslari bilan bog'liq holda izohlangan bo'lsa, keyinchalik marketing yondashuvlari rivojlanishi natijasida destinatsiya turistlar ehtiyojini qondiruvchi kompleks turistik mahsulot sifatida talqin qilina boshlandi. Zamonaviy ilmiy qarashlarga ko'ra, destinatsiya nafaqat geografik hudud, balki turist ongida ma'lum tasavvur va hissiy munosabatlarni shakllantiruvchi ijtimoiy-iqtisodiy tizim ham hisoblanadi.

Turistik destinatsiya imiji bo'yicha ilmiy izlanishlar olib borgan olimlar orasida Crompton, Echtner va Ritchie, Baloglu va McCleary, Beerli va Martin, Pike, Kotler hamda Anholtlarning ishlari alohida ahamiyatga ega. Ularning tadqiqotlarida destinatsiya imiji turistlarning sayohat qarorlarini qabul qilishiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan asosiy omillardan biri sifatida baholanadi. Ayniqsa, Echtner va Ritchie destinatsiya imijini funksional va psixologik elementlar yig'indisi sifatida izohlab, turistlarda hudud haqidagi umumiy tasavvurlarni shakllantirishda tarixiy meros, infratuzilma, xizmat sifati va mahalliy muhit muhim rol o'ynashini asoslab berganlar.

Baloglu va McCleary o'z tadqiqotlarida destinatsiya imijining shakllanishiga ta'sir etuvchi omillarni ikki guruhga ajratadi. Birinchi guruhga turistlarning shaxsiy xususiyatlari, yoshi, ta'lim darajasi, sayohat tajribasi va motivatsiyasi kirs, ikkinchi guruhga tashqi axborot manbalari, reklama, ommaviy axborot vositalari, internet resurslari va ijtimoiy tarmoqlar kiritiladi. Mazkur yondashuv bugungi kunda raqamli marketing strategiyalarini ishlab chiqishda keng qo'llanilmoqda.

Hududiy brending bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda Simon Anholtning "Place Branding" konsepsiyasi alohida o'rin tutadi. Olim hududning xalqaro miqyosdagi nufuzi va ijobiy imiji uning iqtisodiy rivojlanishi, investitsiyalar jalb etilishi, eksport salohiyati hamda turizmning rivojlanishiga bevosita ta'sir qilishini ilmiy asoslab bergan. Shu sababli zamonaviy turizm siyosatida destinatsiya imiji hududni boshqarishning muhim strategik vositasi sifatida qaralmoqda.

Marketing nazariyasining asoschilaridan biri Philip Kotler esa hudud marketingi konsepsiyasida shaharlar va mintaqalarni o'ziga xos brend sifatida rivojlantirish zarurligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, hududning raqobatbardoshligi nafaqat mavjud resurslar, balki ular to'g'risida iste'molchilarda shakllantirilgan ijobiy tasavvurlar bilan ham belgilanadi. Demak, destinatsiya imijini shakllantirish marketing kommunikatsiyalari, reklama, PR, raqamli platformalar va xizmat ko'rsatish sifati bilan uzviy bog'liq jarayondir.

Mahalliy olimlarning ilmiy ishlarida ham O'zbekistonning turizm salohiyati, tarixiy shaharlari, ziyorat turizmi, madaniy meros obyektlari hamda hududiy turizmni rivojlantirish masalalari keng yoritilgan. Biroq mavjud tadqiqotlarning aksariyati turizmni iqtisodiy rivojlantirish yoki infratuzilmani takomillashtirish masalalariga bag'ishlangan bo'lib, turistik destinatsiya imijini aynan mintaqaviy xususiyatlar asosida kompleks baholash, uni shakllantiruvchi omillarni tizimli tahlil qilish hamda Buxoro viloyati misolida amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga oid ilmiy izlanishlar nisbatan kam uchraydi.

Buxoro viloyati o'zining boy tarixiy-madaniy merosi, Buyuk Ipak yo'lidagi o'rni, noyob me'moriy yodgorliklari, ziyorat maskanlari, milliy hunarmandchiligi va gastronomik an'analari bilan xalqaro turizm bozorida katta salohiyatga ega. Shu bilan birga, global raqobat sharoitida mazkur salohiyatni samarali namoyon etish uchun hududning yagona turistik brendini shakllantirish, raqamli marketingni rivojlantirish, xizmat ko'rsatish sifatini xalqaro standartlarga moslashtirish hamda turistlar tajribasini yaxshilash bo'yicha ilmiy asoslangan yondashuvlarni ishlab chiqish zarur.

Shu bois mazkur tadqiqot Buxoro viloyati turistik destinatsiyasi imijini shakllantirishning mintaqaviy xususiyatlarini kompleks o'rganishga, unga ta'sir etuvchi omillarni aniqlashga hamda hududning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiluvchi ilmiy-amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishga qaratilgan.

Mazkur tadqiqotda turistik destinatsiya imijini shakllantirishning mintaqaviy xususiyatlarini aniqlash hamda Buxoro viloyatining turistik salohiyatini baholash uchun zamonaviy ilmiy tadqiqot usullaridan kompleks tarzda foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi turizm marketingi, hududiy rivojlanish, destinatsiya menejmenti va hududiy brending bo'yicha shakllangan nazariy yondashuvlarga asoslandi.

Tadqiqotning nazariy asosini turistik destinatsiya, destinatsiya imiji, hududiy brending, turizm marketingi hamda barqaror turizmni rivojlantirishga oid mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etdi. Shuningdek, turizm sohasini rivojlantirishga doir O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari, davlat dasturlari hamda turizmni rivojlantirish bo'yicha me'yoriy-huquqiy hujjatlar o'rganildi.

Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv asosida Buxoro viloyatining turistik resurslari, tarixiy-madaniy merosi, infratuzilmasi, xizmat ko'rsatish sifati va marketing faoliyati o'zaro bog'liq holda tahlil qilindi. Destinatsiya imijini shakllantiruvchi omillar ichki va tashqi omillarga ajratilib, ularning hududning turistik jozibadorligiga ta'siri baholandi.

Maqolada ilmiy abstraksiya usuli yordamida turistik destinatsiya imijining nazariy asoslari umumlashtirildi hamda turli ilmiy manbalardagi qarashlar qiyosiy tahlil qilindi. Qiyosiy tahlil usuli orqali Buxoro viloyatining turistik salohiyati boshqa tarixiy turizm markazlarining rivojlanish tajribalari bilan solishtirildi. Tahlil davomida hududning ustun va zaif tomonlari, mavjud imkoniyatlari hamda rivojlanishga to'sqinlik qilayotgan omillar aniqlandi.

Statistik tahlil usuli asosida turizm sohasiga oid rasmiy ma'lumotlar, jumladan turistlar oqimi, joylashtirish vositalari, turizm infratuzilmasi, ko'rsatilgan xizmatlar hajmi va boshqa iqtisodiy ko'rsatkichlar umumlashtirildi. Olingan natijalar dinamik va strukturaviy tahlil usullaridan foydalangan holda baholandi hamda ular asosida ilmiy xulosalar chiqarildi.

SWOT tahlil usuli yordamida Buxoro viloyatining turistik destinatsiyasi kuchli va zaif tomonlari, tashqi imkoniyatlari hamda xavf-xatarlari aniqlandi. Mazkur usul hududning raqobatbardoshligini oshirish, samarali marketing strategiyasini ishlab chiqish va istiqboldagi rivojlanish yo'nalishlarini belgilash imkonini berdi.

Shuningdek, tadqiqotda kontent tahlili usulidan foydalanilib, Buxoro viloyatining turizm salohiyati internet saytlari, ijtimoiy tarmoqlar, reklama materiallari va ommaviy axborot vositalarida yoritilishi o'rganildi. Raqamli platformalarda hudud imijining aks etishi, turistlar

fikr-mulohazalari hamda onlayn reytinglar tahlil qilinib, destinatsiya imijini shakllantirishdagi o'zni baholandi.

Tadqiqot natijalarining ishonchliligini ta'minlash maqsadida tahlillar davomida mantiqiy umumlashtirish, induksiya va deduksiya usullaridan ham foydalanildi. Olingan ilmiy natijalar asosida Buxoro viloyatida turistik destinatsiya imijini shakllantirish va rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Buxoro viloyati O'zbekistonning eng qadimiy tarixiy va madaniy markazlaridan biri bo'lib, uning turistik salohiyati ko'p asrlik tarix, boy madaniy meros, me'moriy yodgorliklar va milliy qadriyatlar bilan belgilanadi. Buyuk Ipak yo'lining yirik markazlaridan biri sifatida Buxoro asrlar davomida Sharq va G'arb o'rtasidagi savdo, ilm-fan va madaniyat almashinuvining muhim nuqtasi bo'lib xizmat qilgan. Bugungi kunda ushbu tarixiy meros viloyatning xalqaro turizm bozoridagi asosiy raqobat ustunliklaridan biri hisoblanadi.

Turistik destinatsiya imijini shakllantirishda hududning tabiiy va tarixiy resurslari bilan bir qatorda zamonaviy infratuzilma, transport qulayligi, xizmat ko'rsatish sifati, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish darajasi hamda hududning xalqaro maydondagi tanilganligi muhim ahamiyat kasb etadi. Buxoro viloyatida so'nggi yillarda turizm infratuzilmasini rivojlantirish, mehmonxonalar va oilaviy mehmon uylari sonini ko'paytirish, transport xizmatlarini yaxshilash, yangi turistik yo'nalishlarni tashkil etish hamda tarixiy obidalarini restavratsiya qilish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Bu esa viloyatning turistik imijini mustahkamlashga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Buxoro destinatsiyasining imiji, avvalo, uning tarixiy-madaniy merosi bilan bog'liq. Viloyatda joylashgan Ark qal'asi, Poyi Kalon majmuasi, Ismoil Somoniy maqbarasi, Chor Minor, Labi Hovuz ansambli, Bahouddin Naqshband majmuasi va boshqa ko'plab tarixiy obidalar nafaqat O'zbekiston, balki jahon turizmining muhim obyektlari sifatida e'tirof etilgan. Mazkur obyektlar hududning o'ziga xosligini namoyon etib, turistlarda Buxoro haqida ijobiy tasavvur shakllanishiga xizmat qiladi.

Hudud imijini shakllantirishda nomoddiy madaniy meros elementlari ham muhim o'rin tutadi. Milliy hunarmandchilik, zardo'zlik, kulolchilik, yog'och o'ymakorligi, milliy oshxona, xalq festivallari va qadimiy urf-odatlar turistlarning madaniy tajribasini boyitadi. Ayniqsa, gastronomik turizmning rivojlanishi, milliy taomlar festivallari va hunarmandchilik markazlari Buxoroning turistik brendini yanada kuchaytiruvchi omillar hisoblanadi.

Raqamli transformatsiya sharoitida destinatsiya imijini shakllantirishda internet va ijtimoiy tarmoqlarning o'zni tobora ortib bormoqda. Turistlarning aksariyati sayohatni rejalashtirishdan oldin internet platformalari, sayohat portallari va ijtimoiy tarmoqlardagi sharhlar hamda tavsiyalar bilan tanishadi. Shu sababli Buxoro viloyatining rasmiy turizm portallari, elektron xaritalar, virtual ekskursiyalar, mobil ilovalar va ijtimoiy tarmoqlardagi marketing faoliyatini yanada takomillashtirish hududning xalqaro imijini mustahkamlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Turizm sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida Buxoro viloyatida turistlar oqimi va turizm xizmatlari hajmi izchil o'sib bormoqda. Viloyat rahbariyati tomonidan 2025-yilda turizm xizmatlari eksportini oshirish, yangi turizm obyektlarini ishga tushirish, etnik turizm loyihalarini rivojlantirish hamda yangi ish o'rinlarini yaratish bo'yicha qator vazifalar

belgilangan. Bu hududning iqtisodiy rivojlanishida turizmning strategik ahamiyati ortib borayotganini ko'rsatadi.

Hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari ham turizmni rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratayotganini ko'rsatadi. 2025-yil yakunlariga ko'ra Buxoro viloyatida yalpi hududiy mahsulot 7,2 foizga, bozor xizmatlari hajmi 14,0 foizga, qurilish ishlari 11,3 foizga o'sgan. Ushbu o'sish sur'atlari transport, mehmonxona, umumiy ovqatlanish va boshqa turizm bilan bog'liq xizmatlarning rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, Buxoro viloyati turistik destinatsiyasining kuchli tomonlariga boy tarixiy-madaniy meros, xalqaro miqyosda tan olingan me'moriy obidalar, qulay geografik joylashuv, milliy hunarmandchilik va mehmondo'stlik kiradi. Shu bilan birga, ayrim xorijiy tillarda axborot berish tizimini kengaytirish, raqamli marketingni kuchaytirish, turizm mahsulotlarini diversifikatsiya qilish, ekologik va qishloq turizmi yo'nalishlarini rivojlantirish hamda xizmat ko'rsatish sifatini yanada oshirish hudud imijini mustahkamlashning ustuvor yo'nalishlari sifatida baholandi.

Shunday qilib, Buxoro viloyatining turistik destinatsiya imiji faqat tarixiy meros bilan emas, balki zamonaviy infratuzilma, sifatli xizmatlar, raqamli marketing, hududiy branding va innovatsion boshqaruv yondashuvlari bilan ham belgilanadi. Mazkur omillarning o'zaro uyg'unligi hududning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshirish, turistlar oqimini ko'paytirish hamda turizmning iqtisodiy samaradorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari Buxoro viloyatining O'zbekistonning yetakchi turistik destinatsiyalaridan biri ekanligini ko'rsatdi. Viloyatning boy tarixiy-madaniy merosi, Buyuk Ipak yo'lidagi strategik o'rni, UNESCO ro'yxatiga kiritilgan me'moriy yodgorliklari, rivojlanib borayotgan turizm infratuzilmasi hamda milliy hunarmandchilik an'analari hududning ijobiy turistik imijini shakllantiruvchi asosiy omillar hisoblanadi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilgan islohotlar Buxoro viloyatida ham ijobiy natijalar bermoqda. Mehmonxonalar, oilaviy mehmon uylari, transport va servis xizmatlari soni ortib, tarixiy obyektlarni restavratsiya qilish va yangi turistik yo'nalishlarni tashkil etish ishlari jadallashdi. Viloyatda xizmatlar sektori va iqtisodiy faollikning o'sishi turizm tarmog'i rivojlanishi uchun qulay sharoit yaratmoqda. Milliy statistika ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda Buxoro viloyatida bozor xizmatlari hajmi 14,0 %, yalpi hududiy mahsulot 7,2 %, qurilish ishlari 11,3 % hamda eksport hajmi 32,8 % ga o'sgan. Ushbu ko'rsatkichlar turizm infratuzilmasini rivojlantirish uchun iqtisodiy asoslar mustahkamlanayotganini ko'rsatadi.

Turistik destinatsiya imiji ko'plab omillarning o'zaro uyg'unlashuvi natijasida shakllanadi. Tadqiqot davomida ushbu omillar beshta asosiy guruhga ajratildi:

1. Tarixiy-madaniy omillar. Buxoro shahridagi tarixiy obidalar, ziyorat maskanlari, muzeylar, milliy me'morchilik namunalari mavjudligi viloyatning xalqaro miqyosdagi tanilganligini ta'minlaydi.

2. Infratuzilmaviy omillar. Mehmonxonalar, transport tizimi, umumiy ovqatlanish shoxobchalari, axborot markazlari va logistika xizmatlarining rivojlanishi turistlar qoniqishiga bevosita ta'sir qiladi.

3. Marketing va axborot omillari. Rasmiy turizm portallari, ijtimoiy tarmoqlar, internet marketingi, bloggerlar va xalqaro ko'rgazmalarda ishtirok etish hudud imijining shakllanishida muhim vosita hisoblanadi.

4. Ijtimoiy omillar. Mahalliy aholining mehmondo'stligi, xizmat ko'rsatish madaniyati, xavfsizlik va sanitariya holati turistlarning umumiy taassurotni belgilaydi.

5. Innovatsion omillar. Elektron bronlash tizimlari, QR-kodli ekskursiyalar, mobil ilovalar, virtual sayohatlar va sun'iy intellekt asosidagi turizm servislaridan foydalanish hududning zamonaviy imijini mustahkamlaydi.

1-jadval

Buxoro viloyati turistik destinatsiyasining SWOT tahlili

Kuchli tomonlar (Strengths)	Zaif tomonlar (Weaknesses)
Boy tarixiy-madaniy meros	Raqamli marketingning yetarli darajada rivojlanmaganligi
UNESCO obyektlarining mavjudligi	Xorijiy tillarda axborot xizmatlarining cheklanganligi
Buyuk Ipak yo'lidagi tarixiy o'рни	Turizm mahsulotlarining mavsumiyliigi
Ziyorat va madaniy turizm salohiyati	Ayrim hududlarda servis sifati bir xil emas

2-jadval

Imkoniyatlar (Opportunities)	Tahdidlar (Threats)
Raqamli turizmni rivojlantirish	Xalqaro turizm bozoridagi kuchli raqobat
Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish	Global iqtisodiy inqirozlar
Ekoturizm va gastronomik turizmni rivojlantirish	Iqlim o'zgarishi va ekologik muammolar
Yangi xalqaro aviareyslarni yo'lga qo'yish	Geosiyosiy beqarorlik

SWOT tahlili shuni ko'rsatadiki, Buxoro viloyatining asosiy ustunligi uning tarixiy va madaniy merosiga tayanadi. Biroq bugungi kunda xalqaro turizm bozorida muvaffaqiyat qozonish uchun faqat tarixiy resurslarning o'zi yetarli emas. Hududning raqamli brendini rivojlantirish, marketing kommunikatsiyalarini kuchaytirish, xizmat ko'rsatish sifatini xalqaro standartlarga moslashtirish hamda turistlar tajribasini boshqarish ustuvor vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, internet va ijtimoiy tarmoqlardagi ijobiy sharhlar, videokontent, virtual ekskursiyalar va zamonaviy reklama kampaniyalari Buxoro viloyati imijini shakllantirishda an'anaviy reklama vositalariga nisbatan samaraliroq natija bermoqda. Shu bois hudud brendini rivojlantirishda raqamli marketing strategiyalariga ustuvor ahamiyat berish maqsadga muvofiqdir.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

Buxoro viloyati uchun yagona "Visit Bukhara" hududiy brend konsepsiyasini takomillashtirish va xalqaro bozorlarda faol targ'ib qilish;
sun'iy intellekt asosida ishlovchi ko'p tilli turistik axborot platformalarini yaratish;
tarixiy obyektlarda QR-kod va audio gid tizimlarini joriy etish;
gastronomik, hunarmandchilik, ekoturizm va ziyorat turizmi yo'nalishlarini integratsiyalashgan turizm mahsulotiga aylantirish;
xalqaro blogerlar, media vakillari va kontent yaratuvchilar bilan hamkorlikni kengaytirish;
turistlarning qoniqish darajasini muntazam monitoring qilish va xizmat sifatini baholash tizimini yo'lga qo'yish;
turizm sohasida faoliyat yuritayotgan kichik biznes subyektlarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash va innovatsion loyihalarni rag'batlantirish.

Yuqoridagi tavsiyalarni amalga oshirish Buxoro viloyatining turistik destinatsiya sifatidagi xalqaro imijini yanada mustahkamlash, xorijiy va mahalliy turistlar oqimini ko'paytirish, hududning iqtisodiy rivojlanishiga qo'shimcha turtki berish hamda O'zbekistonning xalqaro turizm bozoridagi raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining "Turizm to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-549-son, 2019-yil 18-iyul.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmoni. PF-158-son, 2023-yil 11-sentabr.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni. PF-5611-son, 2019-yil 5-yanvar.
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining turizm infratuzilmasini rivojlantirish va turizm xizmatlari sifatini oshirishga oid qarorlari.
6. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy holati. Toshkent, 2025.
7. Buxoro viloyati statistika boshqarmasi. Buxoro viloyatining 2025-yildagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari. Buxoro, 2025.